

Locuint'a Redactorului

si

Cancelari'a Redactiunii

e in

Strat'a Morariloru Nr. 18.

Scrisorile nefrancate nu se voru primi decat numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.”
Articolii tramisi si nepublicati se voru arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esi Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:
Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siesu lunu . . . 6 " " "
Pre anulu intregu . . . 12 " " "

Pentru Roman'a

pre a. intregu 30 Fr. = 30 Lei n.
„ 6 lune 15 „ = 15 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru insertiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. tacs'a timbrale pentru fiesce-caru publicatiune separatu. In locul deschisu 20 cr. de linia.

Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 28. Mart. 1870.

(H.) Unu corespondinte in „Pesti Napl6“, Nr. 65. d'in 20. martiu a. c., a nume dlu D6zsa D., vorbindu seu voi ndu a vorbi despre miscarile natiunali ale romaniloru d'in Transilvani'a, se suie si se pune pre una regiune atatu de inalta, catu abie-abie lu poti diari; elu vagabundezza prin inaltele idee de state mari si potente; orbeca a sup'ra aceloru state ale Europei, cari s'au formatu mari, precum sunt asta-di, prin asimilarea mai multoru popore intr'o singura natiune de statu: si piticu, precum este, crede ca si peteculu, ce se chiama Ungari'a, anca au avutu si are chiamarea de a asimila in elementulu magiaru pre tote celelalte natiuni, si a deveni statu mare si potentu magiaru in Europ'a.

En, da-te mai josu, dle D6zsa, d'in inaltimea unde fantasi'a siculica te a radica, ca ci, seu ca esci pre piticu, seu ca te ai urcatu presusu, dar' la inaltimea, unde pote ambitiunea, pote utopi'a chiar' te a rapitu, — nime nu te pote vedé. Descende de la fantasi'a propria semintei magiare si vina la realitatea unde suntemu, de ar' fi acesta anca pre atatu de dura si neplacuta, precum se pare ca nu-ti vine bine la socotela.

Ce este Ungari'a? ce pote fi ea? Nu este nici statu mare europenu — si nu va pote nici fi. Pe catu timpu Ungari'a fortiezza contopirea Transilvaniei si a Croatiei; pre catu timpu magiaru tindu la desnatiunalaru romaniloru si slaviloru: magiaru nu voru pote fi tari, Ungari'a nu va pote ave existenta segura. Ca voiti contopirea Transilvaniei si Croatiei in Ungari'a, — este fapta; ca tindeti la desnatiunalaru romaniloru si slaviloru si asimilarea loru in elementulu magiaru, — anca este fapta.

Se stamu aci, la acesta fapta; se recunoscemu ca este reu acesta, si pentru noi si pentru voi; se incercamu a delaturá acestu reu; se damu fia-carei tiere, si fia-carei natiuni ce e alu seu, — si apoi plutésca cine va vré in aerulu ideelor de statele cele mari ale Europei de asta-di; noi vomu pote fi frati si tari si mari.

Incetati odata cu insinuatiunile, ca romanii aru tinde la sfaramarea tierii; dar' incetati de alta parte a ve atribui facultati ce cu totulu ve lipsescu. Nici secuulu, nici sasulu in Transilvani'a, nu pote dice cu mai multu dreptu decatu romanulu, ca acesta tiere e a lui; care ar' afirmá contrariulu, este nu numai ignorantu in istoria, dar' si perfidu falsificatoriu de faptulu ce si orbulu lu vede. Nici Ungari'a ca tiere, nici magiarulu ca natiune chiaru, n'au acea superioritate spirituale ca se cutrupésca tier'a Transilvaniei si Croatiei, si se innece pre romanu si slavu in limba magiara. Si un'a si alt'a, si existinta tierii, si libertatea nationale, numai in federalismu potu se aiba viitoriu.

Federalismulu nu este rumpere nationale; elu este legatur'a nationale si puterea natiuniloru. Federalismulu nu este utopia, elu este bas'a statelor moderne, unde, mai alesu ca la noi, fia-care natiune are dreptulu si naturalu si istoricu de a esiste ca atare. Toti barbati de statu, toti omenii mari, toti publicistii d'in lume — o recunosc acesta: genulu umanu numai pre bas'a acesta se pote desvoltá si ajunge la imperiulu adeverului si la fericire pre pamentu.

Ca acesta idea, ide'a nationale si de federalismu, si-ar' fi aflu aplicare numai in acele secle primitive unde societatile, trecundu d'in vietia patriarcale, s'au intrunitu in corporatiuni natiunali, in republice mice; si ca aceste ar' fi fostu sementia aceloru societati, d'in cari si pre a caroru ruina s'au formatu mai tardu staturile cari tienu asta-di equilibriulu Europei; ér' ca acele base primitive pentru transformarea societatiloru, acum n'ar' mai ave valere;

ca Rom'a, chiar' pentru ca ar' fi ruptu cu principiulu natiunali si eucerindu popore le-a legatu pre aceste prin ide'a de statu, si in loculu natiunaltatiloru genetice a formatu una mare natiune politica, — si ca prin acesta ar' fi devenitu mare si puternica; si ca, dupa ce ide'a de statu

n'a fostu mai multu preponderante, Rom'a anca a cadutu, si poporele s'au decompu in elementele proprie;

ca in Europ'a, seu pote pre tota faci'a pamentulu nu s'ar' afla unu statu, care intru inceputulu seu desvoltarea sa ar' fi avutu numai una singura natiunaltate genetica; si ca in natiunea, carea a datu nume, limba, si sistema statulu, fiindu si mai culta in privintia spirituale, s'ar' fi contopitu tote celelalte natiunaltati:

d'in aceste argumentatiuni, dle D6zsa, nu urmeza ca lumea ar' fi renunciatu la formele de guvernamentu natiunali, si ca in loculu acestoru forme natiunali ar' fi primitu conceptulu de statu; caici ori-ce statu este si trebe se fia si natiunali, fia acelu-a locuitu numai de una natiune seu de mai multe natiuni; numai ca aceste a se nu fia asuprite un'a prin alt'a nici politicesce nici in orice alta privintia;

dar' d'in aceste argumentatiuni nu urmeza anca nici ace'a, ca Ungari'a se absorba in ide'a sa de statu pre Transilvani'a si Croat'a, si ca natiunea magiara se proclame, ca tote natiunile tierii, romanii, slavii si cei-a-lalti formeza natiunea politica magiara!

Acesta este absurditate. Precum este absurditate si aceea, ca aglomerarea mai multoru natiuni ar' fi conceptulu unei natiuni politice, si ca cine s'ar' opune la astfelu de aglomerare, s'ar' opune la cursulu naturalu alu desvoltarei sociali d'in lume, si ca ar' fi retrogradu, si ar' impinge omenimea la experimentatiuni, d'in cari ar' urma disolutiune totale! Aceste sunt absurditati, dle D6zsa!

D'in contra, care vre aglomerarea mai multoru natiuni intr'o singura natiune politica, acelu-a este retrogradu si se opune desvoltarei celei mai naturali a genulu omenescu. Cine a si mai audtu, decatu dela voi, ca mai multe natiuni se formeze una natiune? — ca-si candu asiu dice, ca mai multi omeni se formeze unu omu. Natiune cu prerogative seu mai bine cu privilegiuri politice, — intielegu; dar' mai multe natiuni aservite cu o natiune privilegiata, se formeze una natiune politica, — acesi'a n'o intielegu. Acesta o intielegu retrogradii si acei-a cari vreu se impinga omenimea la experimentatiuni, de unde nu resulta alta decatu ruina si totale disolutiune.

Ce vreti voi, striga dlu D6zsa, in seculu de asta-di cu fantasiile vostre de separatismu natiunali? ce vreti cu pretensiunile vostre ce tintescu la a disolve corpurile de statu, ce tienu equilibriulu?

Dar' ce vreti voi, piticiloru, ve d'cu eu, cari numai pana atunci poteti sta in picioare pana ve tiene nemtiulu, si indata ce acestu-a si va lua man'a de pre noi, ve cutrupiti cu statu, cu natiune, cu limba, cu totu ce aveti si ce ati luat de la altii? Pre noi ne acusat de separatismu, candu voi ve ingraditi de tota lumea si ve faceti neacesibili; pre noi ne acusat de pretensiuni nedrepte, candu voi pretineti, ca una tiere se nu-si mai reclame drepturile, si una natiune de trei milioane se n'aba vietia publica-natiunale!? Si apoi diceti, ca noi suntemu in acea etate a desvoltarei, unde evreii trebe persecutati si natiunile mai culte trebe batjocorite, si ca noi numai pre partea nostra esplicamu principiulu libertatei, egalitatei si fratietatei! Dar' voi in ce etate sunteti, candu persecutati una tiere si natiuni intregu, candu ve bateti jocu de drepturile omului, si candu libertatea, egalitatea si fratietatea ve este numai masc'a sub care ascundeti tirania si despotismulu?!

Aduceti de esemplu pre Americ'a, si diceti ca aceea nu prin ide'a de natiunaltate, nici nu prin federalismu, ci prin ide'a de asociatiune la ajungerea scopulu libertatei genulu umanu — a devenitu mare si potente, in catu ar' pote dá directiune si betranei Europe.

Dar' pre te sui susu, dle D6zsa! Ati recunoscutu voi vre-odata libertatea la voi, care este in Americ'a? Seu, are Americ'a acele legi contrarie libertatei, cari le aveti voi? Sunt ore acolo natiuni asuprite precum sunt la noi? Se

despoie ore acolo tiere de drepturile loru, precum la noi? Se conditioneaza ore acolo drepturile publico-politice si civile ale cetataniloru de la cunoscentia cutarei seu cutarei limbe, precum este acesta, la noi? Se facu ore acolo institute specifice pentru una natiune, pentru natiunea asié numita politica, precum se face acesta la noi cu detrimentulu si pre spesele celorlalte natiuni?

Ce vorbiti dar' de Americ'a, candu nu cunoscti Americ'a? Despoti pigmei, ce ve asemenati cu gigantic'a libertate?

Daca cautamu, dice dlu D6zsa, d'in inaltimea ideelor politice ale secului 19., la acele miscari separatistice cari se agiteza in patri'a nostra si in Austri'a, e cu nepotintia a nu le infera cu timbrulu secului primitivu; dar' de alta parte, continua dlu D6zsa, doctrinele secului nostru ne asecura (adeca pre magiari), ca acele miscari pusilanime nu voru afla resunetu in Europ'a.

Daca doctrinele secului nostru aru fi sclavi'a romaniloru si a slaviloru prin magiari si asuprirea natiuniloru prin pseudores'a de care suferu magiarii: atunci Europ'a nu va asculta la tipetele natiuniloru asuprite. Norocirea inse este, ca Europ'a nu e atatu de orba, precum si-o inchipuiesce dlu D6zsa; Europ'a ne cunosce, si cine si ce suntemu noi, si cine si ce sunteti voi. Europ'a scie, ca noi suntemu romani, si voimu a remane romani; Europ'a scie, ca noi anca avem o tiere, care nu voimu a o dá preda nici v6e, nici altui-a ori-cui; Europ'a scie, ca voi, una mana de 6meni, ve vindicati privilegiuri, cari mintea, omenimea, domnedie, tote le-au condamnatu de multu; Europ'a scie, ca voi voiti a fi stapani, era pre romani si slavi se-i tieneti in sierbitute perpetua politica si nationale: Voru afla ore aceste doctrine ale v6stre, acesta sistema de pseudores'a a v6stra, resunetu in Europ'a: seu invinge-va principiulu libertatei natiunali, pentru care ne luptamu noi, — vomu vedé. Noi acceptamu in linisce viitorulu, — si credemu ca mai multu este alu nostru, decatu alu vostru.

Voi magiarii, si acele franture de popore liberali (népt6redékek), cari au tienutu cu voi, diceti ca v'ati luptatu ca natiune compacta la anii 1848—9 pentru ideele reformat6rie ale secului, si ca natiune compacta politica v'ati luptatu in 20 de ani pre terenulu pasivitatei; dar' v'ati luptatu, diceti, pentru vietia de statu; v'au promis, afirmati, munti de auru ca la natiune, dar' voi statulu l'ati pretinsu indereptu.

Dar' cine era statulu, — daca nu voi? dar' cine erau acele franture de popore liberali, daca nu vindictorii sangelui propriu? dar' cari erau ideele vostre reformat6rie, daca nu estirparea cu focu si feru a totu ce nu era magiaru? Aci este chei'a luptei v6stre, cu care ve laudati, dar' carea bine o sciti ascunde inainte-a Europei. Ati proclamatu libertatea si egalitatea civile, — dar' ati practiatu tirania si despotismulu natiunali. Ati scrisu ideele secului pre stindardulu vostru, — dar' programulu ve era negatiunea libertatei si egalitatei politice-natiunali, pentru totu ce nu era magiaru. Diceati, ca n'aveti tendintie separatistice, — dar' in urma ati mersu pana unde ati ruptu si cu natiunaltatile si cu tronulu. Acesta a fostu chei'a invingeriloru vostre! Si acum mai aveti anca arroganti'a de a dice, ca Europ'a culta a in-cuviintiatu programele vostre, si ca domnitoriulu v'a satisfacutu pretensiunile v6stre!

Cu dreptu conventu ve poteti plange, ca nu a invinsu ide'a libertatei, — ca-ci voi portati aci vin'a, voi sunteti retrogradii; multe d'in traditiunile v6stre feudali sunt anca pet'a si pedec'a libertatiloru; — tota lumea le vede, numai voi nu vreti se le cunoscti, numai voi ve ingraditi cu ele ca m6rtea cu intunereculu.

Voi diceti, ca miscarile natiunali n'au aretatu anca nici unu geniu, ele sunt retrograde, si n'au viitoriu; — dar' miscarile v6stre feudali au destui genii, ele sunt progresulu, alu loru este viitorulu! Beata simplicitate, si 6rba trufia! Voi pretineti, ca intentiunile, ca lucrurile v6stre sunt pre excellentiam constitutiunali; — si totu ce nu se unesc

Rusi'a si Austri'a.

Rogăm pre inteligința românească, ca, detornându-și puțin atenția de la neînțeleptele certe interne, să se ocupe ce-va și mai înadinsă cu evenimentele cari se planșesc pe la vecini.

Au nu ati auzit detunetul unei bombe aruncate de către un generariu rusesc dreptu în mijlocul imperiului austriac? Escelența sa generariu Rostislav Fadeiev publică pre la finea anului trecut una carte în limbă rusă, intitulată „Despre puterea armată a Rusiei.“ În țerele cu regimul despotice, s'au chiaru semi-constituționalu, funcționarilor publici și cu alături mai multu ofierilor de la armată li este opritu a scrie și a publica ori-ce lucru, de ori-ce specialitate fără scirea și consentiementulu autorităților supreme sub grea pedeapsă, care une-ori ajunge până la casatiune și închisore. Urmeza dara de sine, că ce-a ce a scrisu generariu Fadeiev a trebuit să treacă neapăratu prin cenzura rusă și că s'a publicat cu consentiementulu regimului rusesc. Generariu face onore și națiunei românești de a se ocupă de densa, prin urmare bun'a convenința cere ca să ne ocupăm și noi de d-nulu generariu Fadeiev, precum ne ocupăm ore-candă de generariu Duhamel, Luders, mai târziu de Gortschakoff, Dannenberg și alții multi.

Cartea lui Fadeiev, tradusa în limbă ceacă, apoi în cea germană, tratăza unu subjectu „militariu politic“, era în specialu tratăza pre largu despre pozițiunile „strategice“ ale Rusiei, despre puterea ei armată, despre aliații și inimiții ei acum și în viitoru. După studiile statistice ce a facutu, d-nulu generariu sustiene că până la anul 1900 Rusi'a va ave „una sută de milioane“ locuitori, era într'ace'a adevărată preste trei-dieci de ani, poporele de origine slavă și cele de confesiune „ortodoxă resarită“ d'în Turci'a și d'în „monarhia austriacă“, aliate cu Rusi'a, înca voru ajunge în stare de a sari în ajutoriulu ei cu una armată de cinci sute de mii (500,000). După ce bravulu generariu rusescu tramite mai multe asemenea date, apoi continua d'icundă că este a unu-spre-diecea ora ca Rusi'a să-si cunosca limpede problem'a și desti-nulu său, er' apoi să se decida a-si ajunge scopulu său cu tota energi'a și cu tote mijlocele câte-i stau prin potința.

Rusi'a are două căi d'înaintea sa. Său remane localisată, ca imperiu alu poporului rusesc, straniu de totu ce este afara d'în fruntărele sale, izolată chiaru și de poporele de ace'a-si origine sau de ace'a-si confesiune ortodoxă. Generariulu Fadeiev crede că în acestu casu Rusi'a voindă să remane aceea ce este, în viitoru nu va remane ceea ce este, ci va merge totu scapându și perdiendu, sau d'în teritoriu, sau d'în putere și autoritate, precum i s'a întâmplat în anii 1856, 1859, 1866. „D'în această alternativă neplăcută potem noi (Rusii) să scapăm numai prin cea-laltă alternativă, „daca Rusi'a va esă d'în sfer'a sa specială și se va pune în fruntea lumii întregi slave și ortodoxe.“

Acést'a este problem'a carea, după Fadeiev, are să o deslege Rusi'a în scurțulu periodu de trei-dieci de ani, problem'a pusa claru și netedă fără nici una frasă, de care li place altoru-a a se folosi spre a-si ascunde planurile lor și a amblă, precum se dice, cu două bani în trei pungi. Nici Petru celu mare nu a vorbitu asid de claru în testamentulu său. Fadeiev merge mai departe. Se întreba: care este adversariulu celu mai obstinatu, care cutăza a se lungi în calea Rusiei? În Rusi'a înca totu mai predomină opiniunea, că puterile apăsene, Franța și Britani'a aru pune cea mai obstinată resistență realizării planurilor rusesci. După Fadeiev această opiniune ar' fi cu totul falsă, cea ce densulu se și încerca a demonstra. Apoi dara cine este celu mai înverșunatu inamicu alu Rusiei?

„Austri'a este inamiculu naturalu, celu mai de-aprăpe și celu mai periculosu alu Rusiei.“

Acést'a teza a sa o aplica Fadeiev, — sau dacă voiti, guvernulu rusesc — la trei cestiuni mari, adevărate: cea orientală, cea panslavistică și cestiunea Marei-Negre. „Chiai'a pozițiunii strategice în Oriente se afla în posesiunea Austriei“, dice Fadeiev. D'în caus'a acést'a Rusi'a nu pote face nici unu pasu în Oriente. Dar' cestiunea orientală în Turci'a europeană a devenitu cestiune slavă, de candă Bulgarii, Serbi și Bosniacii s'au desceputu. Prin Serbi și prin Romanii supuși șeptrelui Habsburgiloru, acești-a potu influința forte multu asupr'a poporeloru d'în Turci'a europeană numai să voiescă, era în Galiti'a potu face Rusiei reulu celu mai mare prin reînvierea Poloniei, sau prin nutrirea speranței Poloniloru. Suntemu în periclu de a fi scoși pentru totu d'aun'a d'în Mare-Negre.

Atâtea rele și pericle, cari amenința pre Rusi'a nu se potu evita, de cătu numai de ne vomu decide a submina și surpă cu totulu acelu imperiu fatalu, numitu Austri'a.

Generalulu Fadeiev, cautandu mai departe calea și mijlocele, prin cari Rusi'a să-si pota ajunge scopulu principale, adevăratu de a ruina și desființa monarhia Austro-Ungurescă, reflectăza mai întâiu, că cestiunea orientală nu se pote decide la Balcanu, nici cestiunea polonă la Varsovia, nici a Marei-Negre la Bosforu, ci tote trei

cestiunile sunt ca unu ghemu încurcatu, carele se pot descurcă numai la Dunarea de mijlocu, adevăratu în inițiativa Austriei, er' Rusi'a voindă și trebuindă să-si ajungă scopulu, are să-si îndrepte lovitura sa de morte dreptu spre acelu punctu.

Cumu să dăe Rusi'a acea lovitură?

La această întrebare generalulu muscalescu răspunde:

Austri'a si-va primi lovitura sa de morte, dar' Rusi'a va luă în mână cu voința decisivă caus'a „totoror Slaviloru și a totoror ortodosiloru.“ Ce e dreptu, „Greci“, și de „Romani“ Rusi'a nu are trebuința, „înca coreligionari ai ei, i sunt scumpi și bine-veniti.“

(Va urmă.)

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedința de la 24 mart.

Președinte: Paulu Somsich. Notariu: Ales. Bujakovics. D'în partea guvernului au fostu de față ministrii b. Ios. Eötvös, Balt. Horváth, Melch. Lónyay și Colom Bedekovics.

După autenticarea procesului verbalu alu ședinței d'în urma, și după prezentarea mai multor petițiuni cari se tramitu la comisiunea petiționară,

Comisiunea cestiunată pune pre biroulu camerei două registre noue despre petițiunile, ce le-a delibberatu.

Stef. Theil interpelează pre ministrulu comunicațiunii în privința clădirii drumului de la Brasieul Sighisioru în Transilvani'a și a edificării podului prestăviulu Oltu. — Se va comunica ministrului concluziune.

Ministrulu financiiloru, Melch. Lónyay prezintă camerei unu proiectu de lege constatoriu d'în 2 §-i, d'în care celu d'antăiu dispune, ca indemnitatea dată ministeriului să se prolongească până la finea lui aprilu, enclavă alu doile-a conține, că indemnitatea încetează numai de cătu, dacă legea bugetară se va sancționa și publică înainte de expirarea lunii lui aprilu.

Președintele spune, că proiectulu d'în cestiune trebuie să se sancționeze înca în luna acést'a; dreptu acé'a invita comis. financiară, ca să țienă înca astăzi ședința pentru a-lu discute.

După acé'a ministrulu financiiloru mai prezintă două proiecte relative la acordarea unui creditu suplimentariu de 27,900 fl. pentru calea orientală a Majest. Sale, și altulu de 110,000 fl. pentru escontentarea ereditatiloru fostulu primat Ios. Kopácsy. — Se tramitu la comis. financiară.

Trecundu-se la ordinea zilei se cetescu a trei ore proiectele de legi despre creditulu suplimentariu pentru deficitulu postalu d'în an. 1869, despre abrogarea dreptului de alboragiu și despre modificatiunea §-ului 11 alu legi, relative la sustinerea provisorie a tribunalulu financiaru. — Se primescu definitiv, ordinandu-se tramitarea lor la camera magnatiloru.

Colom. Szóll recomanda camerei d'în partea comis. financiară votarea ultimulu capitulu alu bugetulu, despre curtea de contabilitate preliminară cu 80,000 fl. — Raportulu se va tipări și pune în dezbateră camerei.

Paulu Királyi raporta d'în partea comis. centrale în privința mai multor proiecte de legi despre contribuțiunea de cupone a obligatiuniloru despre rescumperarea diecimiloru de vinu, despre promulgarea legiloru comuni în Croati'a și Slavoni'a, despre regularea lucrărilor de la râulu Timisiu și canalulu Beg'a, și despre supunerea la contribuțiune a căiloru ferate și a întreprinderiloru industriale cari există pre terenulu ambeloru părți ale imperiului. 6 secțiuni recomanda camerei primirea proiectulu de lege despre inființarea curtei de contabilitate modificat de camera magnatiloru, era treil prezintă unu votu separatu în înțelesu refusatoriu. — Raporturile se voru tipări și admite în dezbateră camerei.

Notariulu, Ales. Bujakovics, cetesce extrasulu procesului verbalu alu ședinței de astăzi, care se tramite camerei magnatiloru d'impreună cu proiectele de legi primite în a trei-a cetire.

Președintele suspende ședința până la 12 ore, pentru ca în timpul acelu-a comisiunea financiară să discuta proiectulu de lege despre prolongirea indemnității.

La redeschidere, Iul. Kaucz recomanda camerei primirea proiectulu d'în cestiune. — Raportulu se va tipări și împarti între membrii camerei.

Siedința se închia la 12^{1/2} ore m.

Siedința de la 25 mart.

După observarea ceremonialulu indatenatu, c. Franciscu Szirmai cetesce raportulu comisiunii centrale în privința prolongirii indemnității, recomandandu camerei primirea lui. Camera lu primesce în generalu și specialu, ordinandu, ca votarea lui definitivă să se facă în ședința de sambeta (26. martiu.)

cu intențiunile vóstre, este anticonstituționalu! A asupr'i națiunii, a sugrumă una țiera în autonomi'a sa, — este constituționalu! Acést'a o faceți voi. Dar' a se adună liberu, fia chiaru și la Turci'a, și a spune convingerile și opiniunile despre sortea unei națiuni și unei țiere, — este anticonstituționalu! Acést'a o facem noi. A ve pune în înțelegere cu nemții și a împarti stăpanirea între voi și ei, ca ei să germanizeze, voi să magiarizati, — este constituționalu; dar' a ne pune noi în înțelegere cu poporele asuprite, pentru a scapă d'în sclavi'a ce degrada omeninea, — este anticonstituționalu! Voi protestați aci, și noi să nu protestăm acolo! Voi d'iceti, că violăm legile, candă voim a ne pune în înțelegere cu cei de o sorte cu noi. Dar' unde este acea lege, carea ar' opr'i și simpatia ce asupritii o au unii către alții? și carea ar' condamnă pre sclavu, că nesuesce la libertate? Candă erati și voi asupriti, d'impreună cu noi de către nemțulu, — pentru ce simpatizaserati atunci cu noi? Si la a. 1866, pentru ce simpatie vóstre treceau preste marginile țierei? Aceste simpatie, erau ele nelegali? Dar' noi violăm legile, — voi nu!

Vedeti cătu de nefericiti sunteți, și cum ve încurcari în țesele și conclusiunile vóstre. A! dar' alu vóstru este proverbiulu: ha akarom vemhes, ha akarom nem vemhes! Să ve fia de bine!

Si ce mai d'iceti voi anca? D'iceti că nefericita idea este ace'a de la noi, că vrem a petiționa la principele pentru schimbarea sistemului. Si apoi, candă d'iceti voi acést'a, pretindeți a fi constituționali! N'asiu v're a presupune, să nu sciti, că principele anca este unu factoru alu legislațiunii; și nu potu presupune, că ati voi a negă cetățianiloru și dreptulu de a petiționa, sau de a se plange, sau de a areta principelui renlu ce p'ote urmă pentru tron și imperiu d'în vre-una sistema de guvernamentu, fia chiar' și cea inaugurată astăzi și sustinută de una parte a magiariloru și de una alta parte a nemțiloru, dar' condamnă de tote celelalte națiuni, și de mare parte d'în magiari, și de alta mare parte d'în nemți. De altminte ve stă în voia și în putere a menă înaintea judecării și a-i sentință pre toti acei-a, cari lucra contr'a sistemului dualistice, — căci astfelu ordina legile avitice ale vóstre! Alături numai, că atunci ar' trebui să se transforme imperiulu într'unu institutu de carceră mare, căci altminte nu sciu unde ati poté infundă pre atâți malcontenti ai dualismulu. Dar' apoi ore, acést'a ar' fi calea la induslirea poporeloru, la integritatea țierelor și la mântuirea imperiului? — Lasăm să judecati voi. Noi până un'a-alt'a, vomu fi memori injuriiloru, și beneficiiloru ori de unde aru veni ele!

Da, dle Dózsá, noi scim, și numai voi nu vedeti, că seclulu progredă și progredă neconținut; noi vedem, și numai voi nu voiti a pricepe, că ideele libertății se desvolta pre d'icet merge și apuca rădăcină totu mai tari la poporele asuprite. Nefericiti asupritorii, cari nu vedu și nu pricepu acést'a!

Da, dle Dózsá, mai bine ar' fi ca să remanem impreună, dar' nu ca asupriti și asupritori, căci acést'a nici voi nu o vreti (!?), ci ca omeni liberi langa omeni liberi, ca națiune liberă langa națiune liberă, căci acést'a o cere seclulu nostru, și voi anca acé'a o vreti (!!).

Da, dle Dózsá, să sperăm de la timp, că acestu-a va satisface pretenșiunile nostre juste, legale și equitabile, dar' să nu credeti, că timpul pote să îndure multu institutiunile vóstre ce le mai sustieneti anca d'în véculu feudalismulu; și nu credeti, că națiunea română ar' fi atātu de neconșcia de sine, în cătu să se lase vre-odata a se topi în caldarea magiarismulu, care singura este ide'a libertății vóstre.

Aspiratiunile nostre nu trecu preste marginile țierei nostre; fia! ca aspiratiunile vóstre să încete de a se radiemă pre nemțiu și a asupr'i pre frații vóstri naturali, — pe romani! Credeti-me, că aceste aspiratiuni ale vóstre nu ve promitu nici libertate; credeti-me, că ele ve ducă în labirintulu petițiunii, — și vai! cu voi ne trageți și pre noi!

Lasati dar' fantasiile de predominare, descendeti în realitatea în carea ne aflăm și noi și voi; studiați relațiunile nostre și ale vóstre aici în țiera ce ni-a datu o strămoșii nostri, și eu cred că, dacă nu veti fi preocupati, voi veti vedé și dreptatea pretenșiuniloru nostre și periculu aspiratiuniloru vóstre. Alegeti!

Ant. Csengerly raporta, că comisiunea financiară a terminat proiectul de lege relativu la bugetul statului. — Se va tipări.

Siedintia de la 26. mart.

Presiedinte: Paulu Somsich. Notariu: Colom. Széll. D'in partea guvernului au fostu de facia ministrii: c. Iul. Andrassy, c. Em. Mikó, b. Ios. Eötvös si Colom. Bedekovics.

Dupa autenticarea procesului verbalu alu siedintiei ultime, si dupa presintarea mai multoru petitiuni, cari se tramitu la comisiunea petitiunaria,

Baronulu Ionu Bánffy interpeleza pre ministrulu comunicatiunei, daca are de cugetu a duce lini'a ferata Oradea-Mare — Brasieu pre la Turda?

Ministrulu comunicatiunei, c. Emer. Mikó, raspunde, că va esmite unu ingineriu pentru a cercetá, daca este in interesulu statului, ca lini'a ferata d'in cestiune să se duca pre la Turda. (Aprobare.)

Franc. Berecz interpeleza pre ministrulu financiaru in privinti'a tramiterii unui concipistu d'in ministeriulu de fincie la Gyöngyös pentru a contrage restantiele contributiunali. — Se va comunicá ministrului respectivu.

Paulu Hoffmann raporta, că comisiunea pentru biblioteca a elucratu registrulu cărtiloru, cari au să se recuire pentru biblioteca camerei; dreptu-ce cere, ca pentru spesele necesarie să se aplacideze una suma lunaria de 500 fl. — Se va tipári atátu raportulu cátu si registrulu.

Franc. Pulszky spune, că camer'a a primitu, in siedintia sa de la 23 febr., doue proiecte de concludu presintate de P. Hoffmann si Col. Ghyezzy, conformu caroru-a au să se esmita done comisiuni, un'a constatoria d'in 7 membri pentru esaminarea fondului universitatii reg. d'in Pest'a, era ce'alalta d'in 12 membri pentru a esaminá fondulu religiuariu catolicu, care se administreza de ministrulu culteloru; dreptu-ace'a doresce, ca alegerea comisiunilor d'in cestiune să se admita in ordenea d'ilei. — Se decide, ca alegerea ambeloru comis. să se faca in siedintia de luni (28 mart)

Trecundu-se la ordenea d'ilei, se cetese a trei-a ora si primosece definitivu proiectulu de lege despre prolongarea indemnitatii. — Se tramite camerei magnatiloru.

Urmeza la ordenea d'ilei proiectele de concludu ale deputatiloru Ed. Zsedényi si Colom. Tisza, presintate cu privire la afacerea secretariului de stat in ministeriulu de comunicatiune, Ernestu Hollán. Afacerea d'in cestiune se reduce la imputările facute secretariului de statu atátu in camera, cátu si in diuarnistic'a magiara, si a nume: diuarniculu ung. „Ellenör“ a publicatu in lun'a lui oct. a. tr. unu articlu, in care ministeriulu comunicatiunei fú acusat, că postpune interesele statului intereseloru cálii ferate de sudu, facundu-se observatiunea, că secret. Hollán porta in acésta cestiune cea mai mare vina, fiindu că densulu este conducatoriulu si spiretulu celu reu alu ministeriului.

Dupa cetirea ambeloru proiecte, se escá una discutie lunga si viua, carea se améná pre siedintia de luni (28. mart.)

D'in comitatulu Zarandului, in martiu 1870.

Dati ne socota!

Nu sciu, daca in intregu comitatulu Zarandului, inse sciu, că in ambele cercuri pretoriale a le Halmagiului s'au facutu colecte pentru Tofaleni, atátu de la individi particulari, cátu si de la comune. Amu totu asteptatu, ca aceste colecte să se publice in vre unulu d'in diuarnicel nostre, inse pana asta-di nu s'au publicatu. Avendu dara dreptulu a presume, că ofertele memorate nu au ajunsu la locul destinatu, mi-ieu libertatea a provocá pre respectivulu colectante senu pre toti, daca sunt mai multi, ca să ni dăe socota publica in celu mai scurtu tempu, că-ci in casulu contrariu voi fi constrinsu a li dá numele publicitatii si totodata si lectiunea cuvenita. Senu, decumva ofertele sunt tramise la locul lor, rogu pre on. comitetu d'in Sabiuu senu Muresiu-Osiorheni, ca să ni dăe deslucire.

Mai de parte,

Ore colectantele care, inainte eu cáti-va ani, a adunatu oferte, — precum sciu numai d'in Halmagi la vro 50—60 fl. v. a., — pentru radicarea monumentului in memori'a martirului nostru Ioanu Buteanu si a celor caduti in „Campulu de la Ternav'a“, — ce are de cugetu să faca cu ofertele culese, si pana candu le va tiené, fara a ni dá ce-va socota publica cu intielesulu, că cáti bani s'au strinsu? de la cine? cátu a crescutu capitalulu pana asta-di? si cá, daca aceste oferte nu s'au intrebuintiatu spre scopulu lor originariu, ore cum si spre ce au a fi intrebuintiate?

Asteptandu, la tota intemplanrea, si aci socota publica, propunu totodata ca, daca ofertulu este destulu de mare, adeca de ajunsu, bine, — era daca nu, apoi să mai contribuimu, ca, asié, inca in acestu anu, să potemu adică unu modestu monumentu si aceloru martiri natiu-

nali cari, tradati, au cadintu pre „Campulu de la Ternav'a.“

Atáta pentru asta data.*)

Hannibal.

Aradu, 19. martiu.

Qui se excusat, magis se incusat.

On. publicu romanu si-va aduce a mente ne smin-titu de articulu aparutu in pretiuitulu dinariu „Federatione“, scrisu de cátra preparandi in contra Dni profesor A. G., precum si-va reproduce in memoria si respunsulu respectivulu Prof. in contra invinuirei generali; bietii autori ai acelu articlu au remasu muti la punctele produse in articulu profesorului lor. Cum că nu au respunsu, se póte splicá usioru, de ora-ce, de locu, dupa aparerea articlului, cáti-va preparandi, cari suntu considerati dora a fi mai calificati decátu ceialalti, fure atacati ex abrupto sine causa; domni professori erau in stare a-i eliminá d'in institutu fara să-si fia cascigatu in acésta cauza ce-va informatiune sigura, cu tóte că acei individi sunt multu mi indiferenti, decátu să se ocupe de asié ce-va. Asié, si bietii preparandi, cari au scrisu articulu, vedindu procedur'a Dniloru profesori si inspaimentandu-se, n'au cutediatu a raspunde la articulu D. profesor A. G., temendu-se de proverbialu: Veritas odium parit.

Miscatu de puterea adeverului, vinu a dá protectiune acelu articlu plinu de adeveru, că-ci anim'a mi-se frange de intristare, candu vedu o massa de junime inocinta asié de despretiuita si asié de despoata de totu ce e bunu, nobilu si frumosu.

D. profesor u la analise tóte asertiunile d'in mentionatulu articlu, spre daun'a si compromiterea sa propria, că-ci acésta analise, ne fiindu fundata pre temeulu adeverului, nu póte se subsista; de altu-mintrelea e si infirma in principiuri, de unde se pote splicá, că Dsa nu e destulu de consecinte in argumente, producandu unu noroiu de concepte de felurite directiuni, cari sunt atátu de intortocate, in cátu abié se pote observá in ele colorea scusei.

Sé vedemu! Cestiunatulu D. profesor u imputa, că nu s'au pomenitu numele acelor preparandi, cari s'au primitu cu bani in institutu. Numerulu acelor-a e imposantu, de ora-ce nu asié stá lucrulu, dupa cum afirma Dsa, adeca că respectivulu teneru, care vre să se insinue de preparandu, debue să produca testimoniu du a scolele absolvite, care apoi cu actele adnectate se ascerne la ministeriu; că-ci inainte de ce acele se tramitu spre aprobare, Dsa si-a facutu socotel'a cu tat'a respectivului teneru; apoi nici unu parinte nu e asié de riguros, ca să nu faca mistificatiune cu anii fétului seu, sciindu, că si prin acésta cale nedrepta lu pote ajutorá. Acésta slabitiune cui se pote imputá ore decátu Dlu profesor, că-ci precum s'a mentionatu in articulu aparutu, Dsa a primitu in institutu nesce coppi, in cari inca consciintia nu s'a desceptatu nici decátu, si cari numai in alu 10-le anu, dupa absolvirea studiilor de preparandia, aru fi instare a ocupá scaunulu invetiatorescu. — Cumca Dni'a Sa nu se slugatoresce cu elevii institutului, afara de unulu care i-e servitoriu, si cumca nu aru avé de feliu cascigu de bani: aceste doue asertiuni nu sunt basate pre deplinu, că-ci si acum si-face cuptoriu de tina cu unu preparandu; la a dou'a asertiune, intrebudu d'in ce cauza a denu-mitu unu preparandu normalistu, abié de 14—15 ani, de censoru generalu alu unui institutu pedagogic, candu sunt altii cu clase mai inalte, cu asemenea portare morale si mai inaintati in judecat'a rationala; d'aci potemu deduce directe la speculanti'a Dlu prof., in urm'a carei-a respectivulu preparandu a depusu tac'sa de censoratu, precum sum informatu, 50 fl. — Au dora cugeta Dnulu profesor u că in seclulu presinte este secretu, care să nu pota fi descoperitu prin radiiele luminei? Mai departe, D. sa se plange, că plat'a e pucina. Noi nu suntemu de vina, că e pucina; apoi dora nu voiesce să so suplinesca d'in pielea bietiloru preparandi?... Mai afirma Dsa, că sunt obstacole in invetiamentu, a nume că nu sunt studie si instrumente, ce servescu de factori la splicarea si studierea fizice; e bine, daru alte studie sunt, si totu-si nici unu progresu nu se manifesta, că-ci Dni'a sa explica studiele sale mecanice; in locu să le explice, le cetese, apoi dice: „luati fiiloru de aci pana aci, invetiati, că voi sunteti lumina po-

*) Bani, ce poporul romanu i ofere pentru scopuri publice-natiunali senu pentru scopuri de caritate, precum este casulu Tofalenilor, sunt avere sacra si neviolabila; deci noi inca rogámu pre respectivii DD. colectanti ca, publicandu-si socotele, să se legitime; că-ci, altminte, poporul se va disgustá de la ori-ce intreprinderi natiunali, si apoi, Domne, cáte sunt si trebue inca să mai urmeze, de la cari nici unu romanu nu pote si nu trebue să-si denege concursulu său, fara de a nu mai fi demnu de numele maretii ce lu porta. Cátu pentru propunerea corespundintelului nostru d'a se radică, inca in acestu anu, unu modestu monumentu martiriloru nostri caduti pre „Campulu de la Ternav'a“, noi o primimu cu tota caldur'a. Pentru a evita ori-ce neplaceri, monumentulu d'in cestiune s'ar poté comandá in Pest'a, la care-va statuariu; ar' poté fi de marmura, cu pretiulu de 150—200 fl., destulu de durabilu si elegantu. Red.

porului romanu.“ Apoi placa a vedé progresu! Tote aceste le atesta toti acei elevi in cari existe inca una radia de sentiu natiunalu si in cari sangele n'a degeneratu inca prin vorbele jesuitice ale Dlu G. — In fine Dsa justifica invinovatirea: „pentru ce nu dimitite pre elevi a casa la nascerea lui Cristosu si la invierca lui“, asié: ca să nu-i mance ferele selbatiche, sub cari nu-mi potu imaginá alta de cátu lupii, fiindu că in regiunile d'in pregiuru nu sunt alte fere selbatece. Apoi, eu cugetu că, daca pre elevii altoru institute nu-i manca lupii, tocmai in asié felu de excursiuni: atunci nici pre ei nu-i va manca. La Pasce, d'ice Dsa, nu-i lasa a casa, pentru că multi s'au caitu rentorcundu se, si cá, petrecundu cáte 2 lune pe a casa, remanu in restantia cu studie. De aci resulta că, daca cunctatorii acei-a nu aru sperá a se poté impacá cu D. profesor u prin busunariu, nu aru pausá atáta timpu a casa — Déca studentii de aici, precum si cei d'in alte institute, a le caror'a agende sunt mai ponderóse, nu suferu nici una inapoiare, apoi cu atátu mai pucinu voru suferi preparandii romani d'in Aradu, cari nu se ocupa decátu de colorea esterna a sciintieloru. Nu potu să retacu inca nece unele apucature ridicule a le Dlu A. G., care a dechiaratu in fati'a institutului intregu: că Alesandru Romanu suferu in inchisorea de la Vatiu, pentru că a publicu ce-va in contra lui despre istoria lui Sineai. Ce paupertate de spiritu! . . .

D'in aceste on. publicu cetitoriu se va poté convinge despre adeveru. Rogu dara cu totu respectulu pre D. profesor u, ca să nu vorbesca mai multu despre cestiunea de fatia, ca nu cum-va să intre, totu mai intru, in labirintulu mistificatiuniloru, si in fine, dorescu ca să respecteze sentiulu moralu, care e frénulu potentu in contra instinctului egoisticu. Cucu.

D'in cotlu Timisorei.

In interesulu dreptatii si alu adeverului, am aflatu de bine, pre asta cale, a intrebá pre Dlu inspectoru districtuale de scole confes. d'in Lipov'a, Ioanu Tieraanu, că are Dsa de cugetu a pune odata capetu abusului ce se face in scol'a d'in comun'a „Feregi ház;“ are Dsa de cugetu a face cele de facutu pentru deschiderea concursului la „suplenti'a invetiatoresca“ d'acolo, dupa prescriesele mai inalte, ca să incete odata tergovin'a?

De asta data atáta.

Unu romanu.

VARIETATI.

* * (Dn'a Leontin'a Romanu n. Balomiri), demn'a consorte a Dlu Alexandru Romanu, primi d'ilele aceste-a diplom'a prin carea este alesa de membru onorariu alu Asociatiunei natiunali aradane, pentru cultur'a poporului romanu.

* * (Statu'a lui Traianu.) Cea mai renumita statua de marmura a Imperatului Traianu, reprezentandu de doue ori natura, tienendu la man'a dreapta sabia si in man'a stanga unu volumenu; cuirasatu si cu tog'a drapata pre bratiulu stangu; statu'a cea mai frumoasa a Imperatului Traianu, d'in museulu Florentiei, luata prin fotografia si apoi litografiata cu norocitu succesu, se afla de vendiare la administratiunea „Trompetei Carpatiloru.“ Pentru doi sfanti numai pote avé cine-va acésta pretiosa imagine, scumpa fia-carui romanu, reproducu cu arta in marimea ordinaria a tablouriloru. Nu scimu ce amu poté recomandá mai bine spre ornamentu de muri interiori de comuna atátu urbana cátu si rurale, de scole si de ori-ce locu unde se aduna romani, decátu acésta litografia a celei mai perfecte statue a Imperatului Traianu d'in cáte au remasu a le patronului nostru pana la noi. Recomendámu dara, si ca idea si ca ornamentu, imaginea marelui Traianu toturoru romaniloru de ori-ce opiniune sociale senu politica aru fi, cum si de ori-ce stare in societate. Se depune d'in acésta litografia, la tote biururile telegrafo-postali, precum si la tote librariile, spre a se vinde, in tote pártile Romaniei, totu pre doi sfanti esemplarulu, d'in care pretiu se voru oprí tacsele legiuite postali. („Informatiunile buciuresce.“)

* * (Metodulu chinesisiloru d'a conservá strugurii.) Domnul Schiess, carele, sub decursulu espeditiunei prusesaci in Asi'a reasaritena, condusa de contele Eulenburg, a reprezentatu interesele comerciale ale Sacsoniei in Chin'a si Japanu, scrie cu privire la metodulu acestu-a urmatoriele: Chinesii taia d'in una cucurbeta copta (bostanu, harbusu) unu acopermentu astu-feliu, ca cucurbet'a devenita gaurita să se pota scobi comodu cu man'a. Dupa ace'a se asiedia, cu precautiune, in scoic'a cucurbetei strugurii cei copti si intemplandu-se acést'a, gaur'a se astupa éra-si cu acopermentulu, firesce că si acést'a are să se faca cu cea mai mare precautiune. Cucurbet'a impluta estu-modu se pune in unu locu recorosu, in carea apoi strugurii se conserva forte lungu tempu in starea in carea au fostu candu s'au taiatu de pre vitie. Dlu Schiess spune, in raportulu seu, că nu tote cucurbetele sunt bune pentru conservarea strugurilor, asié sp. es. cucurbetele sine de mancatu nu sunt bune, d'in caus'a că au una carne pre zamosa si, daca

se scobesc fructulu d'in cele, petrudiescu forte curundu. Cele mai practice pentru scopulu acestu-a, sunt eucurbele de campu, fiindu că au una coge tare.

* (A verca baserecesca a Serbiilor d'in Ungari'a) constă d'in urmatoriile sume: a) Fondulu nationalu directu 980.968 fl. 52½ cr.; b) Fondulu scolasticu clericalu 1,680.782 fl. 40 cr.; c) Fondulu flantropicu Stratimirovicianu 47.598 fl. 98 cr.; d) Fondulu metropolitanu pentru edificări 107.653 fl. 65 cr.; e) Fondulu Tekelianu pentru academi'a militara 280.015 fl. 27 cr.; f) Fondulu Putnikianu pentru stipendie 15.100 fl. 3 cr.; g) Fondulu Zelicianu pentru stipendie 21.806 fl. 86 cr.; h) Fondulu Bozicianu pentru stipendie 13.475 fl. 57½ cr.; i) Fondulu Raicianu pentru monuminte 1525 fl. 39½ cr.; l) Fondulu episcopiei aradane 9671 fl. 48 cr.; m) Fondulu Sirmianu 1793 si 179 fl.; n) Fondulu de deposite 17.839 fl. 82 cr.; o) Fondulu d'in anulu 1810: 7775 fl. 44 cr.; p) Fondulu Rajacicianu pentru seminarie 2108 fl. 99½ cr.; q) Fondulu Dimitrijevicianu 46.859 fl. 48 cr.; r) Fondulu scolasticu 143.340 fl. 27½ cr.; s) Fondulu de pensiune pentru invetiatori 40.093 fl. 60½ cr.; t) Fondulu preparandiei aradane 4116 fl. 87 cr.; u) Fondulu Balleanu pentru stipendie 28.365 fl. 13 cr. Sum'a totale: 3,476.097 fl. 78½ cr. val. austr. Eca Serbi d'in Ungari'a, alu caroru-a numeru face cam 500.000 suflete, adeca cam a siesea parte a totoruru Romanilor de sub sceptrulu habsburgicu, au una avere imposita nationala de 3¼ milioane florinti. Daca romanii aru avé numai 20 milioane, si daca una asemenea avere s'ar intrebuintia pentru scopuri de cultura nationala, er' nu precum a facutu unu episcopu d'in Bucovin'a, care dede statulu habsburgicu unu milionu florinti pentru resbelu, apoi nar' trebui se ne ingrigimu asta-di de universitate, academie, seole de cultura, teatru nationalu, etc., ca-ci tote aceste aru fi asigurate. Nu ni romane, decatu ca se ni deschidemu si noi una data ochii si se reparamu ace'a ce amu neglesu in tempurile vitrege. Daca Romanii, — se intielege, cei ce potu, voru imita pre unu Romaniai, Siuluti, Zappa, Eman. Gosdu, Basiota, etc.; daca fia-carele d'intre noi va contribui banulu seu pentru una avere nationala; daca acesta avere va fi manipuata cu consensiositate; apoi nu vomu avé se ne tememu, ca romanulu nu va poté areta, ca ce este si ce voiesce. Se facemu asié, si se nu ne pase, daca unii d'intre betranii nostri voru dice: „Noi denegamu concursulu nostru!“ — precum fece unu corespundinte d'in Pest'a alu „Gazetei Trans.“, d'in motivulu, ca elu se indoiesce despre possibilitatea infintiarei unui teatru romanu. Se sacrificamu pentru totu ce e bunu si nobilu, si se nu ne indoimu neci una data in viiterulu gloriosu alu natiunei nostre. Acelu ce nu face de catu a se indoi, nu este capabilu neci candu de virtute, de sacrificiu.

* (In cerculu de susu) alu comitatulu Cetatea-de-Balta, s'a alesu la 22 a l. c., in loeulu repausatulu deputatu dietalu conte Lupu Bethlen (d'in partid'a drepta), candidatul partitei stange Georgiu Elekes. Credemu ca Romanii, abstienendu-se de la votare in urm'a politicei loru de passivitate in Transilvania, au remasu credintiosi concludeloru enunciate in Conferinti'a d'in Miercurea. Corespundintii nostri voru binevoia ne inscientia si a dá publicitatii si numele acoloru-a, cari s'au uitatu de detorintiele loru de romani. Andimu ca se afla unii d'intre intielegintii romani cari pre facia se tienu de passivitate, er' pre sub mana indemnă pre poporu de a luá parte la alegerile pentru diet'a d'in Pest'a. Asemene intriganti aru trebui denunciati opiniunei publice, ca se i cunoschemu.

Sciri electrice.

Paris, 22. mart. „Journal Officiel“ d'in Parisu publica urmatori'a scrisore a imperatulu cãtra ministrulu Ollivier:

„In relatiunile de facia credu, ca este oportunu a acceptá tote acele reforme, cari se receru pentru regimulu constitutiunalu alu imperiulu, spre a pune una tianta dorintieloru necumpetate de straformari, cari preocupa unele spirite si neliniescu opiniunea publica, causandu nestatornicia. Primele reforme voru fi acele, cari atingu constitutiunea si prerogativ'a senatulu. Constitutiunea d'in an. 1852 avea sã dde regimulu mediu locale de a restaurá auctoritatea si ordinea; ea trebuiá se remana apta de perfectiunare pana atunci, candu positiunea tieriei ar' fi concesu a stabili libertatile publice pre base mai durabile. Asta di inse, candu straformarile, ce se facura cu incetulu, creara unu regimulu constitutiunalu in consonantia cu principiile plebiscitulu, — este de mare insemnetate a primí in sfer'a legii tot

ce este de natura legislativa mai multu speciale; a dá ultimeloru reforme unu caracteru stabili, a radica constitutiunea mai pre susu de tote controversile, si a convocá senatulu, acelu corpu mare, care ascunde in sine atãta intieptiune, spre a dá noului regimu unu ajutoriu abundantu.

„Te rogu deci a te contielege cu colegii Dfale, spre a-mi presentá projectulu unni senatului, carele se stabilesc in modu nestramutaveru decisimile fundamentali d'in plebiscitulu anulu 1852, se imparta poterea legislativa intre doue camere si se redde natiunei acea parte a poterei constitutorie, carea mi-a fostu incredintatu o mie.“

Viena, 23. mart. (Siedinti'a sen. imperialu.) Ministrulu de finantie presinta doue proiecte de lege, unulu relativu la vinderea averii nemiscatorie a statulu, altulu relativu la urcarea contributiunei pana la finea lui Juniu. Se continua desbateru bugetulu. La desbateru „aperarii tieriei“, Rechbauer urgiteza a se presentá una lege de gendarmeria pre bas'a organisatiunei civile sub administratiunea politica. Propune, in fine, a se sterge una suma mai mare de unu milionu.

Mayrhofer propune una resolutiune, ca se se provoce regimulu a face una economisare mai buna in bugetulu militaru si a colucrá pentru una desarmare generale in l'urop'a. Propunerea acesta este spriginita. Ministrulu pentru aperarea tieriei dechiara, ca s'a elaboratu degiã una lege noua de gendarmeria; se astepta numai aprobarea imperatulu. Mai departe dice, ca nu este cu pofintia a mai reduce spesele pentru aperarea tieriei, daca este vorb'a ca se se mai sustiena acesta institutiune. Resolutiunea lui Mayrhofer se respinge cu 64 contra 53 voturi.

Viena, 23. mart. Comitulu pentru resolutiune respinse, cu 9 contra 7 voturi, punctele 7 si 8 d'in propunea lui Rechbauer, cari d'icu, ca diet'a se tramita deputati la senatulu imperialu. Giskra se dechiara in numele regimulu contra starei esceptiunali a Galicieii.

Parisu, 23. mart. Corpulu legislativu a respinsu reform'a de recrutare a lui Keratry, dupa-ce ministrulu de resbelu o combatu cu tota energi'a si apera sustienerea gardei mobile.

Viena, 24. mart. „Tageblatt“ comunica scirea, ca cont. Andrassy si-intrebuintieza tota infuinti'a spre a delaturá ministerulu presinte cislaitanicu, pentru ca atunci Beust se pota efeptui impaciuirea cislaitana.

Stuttgart, 24. mart. Camer'a s'a aménatu. Ministrulu de resbelu, ministr. de interne si celu de culte au demisiunatu. Suckow e denumitu ministr. de resbelu, Scheurlen de interne. Ministerulu culteloru s'a incredintatu consiliulu de ministri. Regele a ordonat cabinetulu a esamina si reduce inca una-data bugetulu, cu osebire inse erogatiunile departementulu de resbelu.

Parisu, 24. mart. S'a latitu faim'a, ca cestiunea complotulu d'in Februaru se va aduce inaintea tribunalulu de justitia in Tours. Respunsulu papei la nota lui Daru s'a espedatu degiã d'i Rom'a. Ledru-Rollin a parasitu Londr'a si va veni in Franci'a.

Tours, 24. mart. In processulu contra principelu Bonaparte, mai multi martori au constatatu caracterulu iubitoriu de certa a lui Victoru Noir. Intre principe si avocatulu Laurier se schimbara mai multe vorbe in privintia portarii principelu la acestu incidentu; Fonvielle i intre rumpe inse, strigundu cãtra principe: Dta ai omoritu pre Victoru Noir intr'unu modu lasiu. Procurorulu generalu cere ca Fonville se fia indepartatu de acolo; in urm'a acestoru-a se intre rumpe siedinti'a.

Roma, 24. mart. Episcopii de la conciliu au capetatu concediu de 14 dñle pentru serbatoile Pasceloru. Cardinalulu Pluym tramite Arme-

niloru d'in Constantinopolea una provocare enigmatica de la pap'a, prin carea li se ordona a supune patriareculu Hassunu.

Geneva, 26. mart. „Genfer Journal“, escandandu telegramele ministrulu Daru si ale cardinalulu Antonelli, dice, ca Daru voiesce a fi prezentatu la conciliu prin unu episcopu frances si cere modificarea programei. Antonelli e de parere, ca unu episcopu nu este aptu spre acestu scopu; nu refusa inse a luá in consideratiune observarile Franciei, indata ce conciliulu va incepe desbaterile in acesta privintia.

Augsburg, 25. mart. „Agsb. Allg. Ztg.“ publica unu telegramu d'in Rom'a, care anunta ca episcopulu Strossmayer a fostu silitu a paratribun'a intre mare scototu, de ora-ce s'a pronunsiatu, ca ori-ce dogma nu se pote statorí fa, consentimentulu moralu alu totoruru episcopilor.

Pavia, 24. mart. In noptea trecuta, vrea 40 persone intrara in casarm'a de aici si incupura a striga: se traiesca trupele! se traiesca publica! josu monarcia! In urm'a acestoru-a armatu una lupta mica, in carea s'au ranit unu oficieru, patru soldati si unu sergente a reman mortu, d'intre turburatori au remasu doi morceilalti fure alungati. De altumintere in orasiu pace si linisce.

Florentia, 26. mart. Foi'a oficiale scrie ca precum in Pavi'a asié si in Piacenti'a s'au incutu incercari a atacá casarm'a, inse in zedaga d'in Brisihello au plecatu vre-o 70 barbati armati cãtra Bologna unde aveau de cugetu a intruni cu mai multi armati, acestu planu in nu li-a succesu.

Bucuresci, 25. mart. Camer'a prin amendamentulu, in urm'a carui-a regimulu se se pretiuesca cladirele caliloru ferate Stroussbergice, precum si materialulu, care este de fabrica, si apoi se presinte camerei unu raportu in care se se asemene pretiulu constatatu cu sum'a obligatiuniloru emise.

Lemberg, 26. mart. In comisiunea ancheta pentru impacarea polono-rutena se escandintre Poloni si Ruteni certe infocate. Inversiuarea ar' fi mersu si mai departe, daca siedintia nu s'ar' fi aménatu.

Parisu, 26. mart. „Constitutionnel“ scrie ca respunsulu cardinalulu Antonelli are se de monstreze, ca cele doue-diece si un'a de canone re au importantia ce Franci'a li-o insusiesce; cardinalulu dice „canonele potu fi modificate in parte prin desbaterile conciliulu. Beserica nu geta a se amesteca in politica. Canonele nu se de natur'a a silí pre Franci'a ca se iesad'in rezervã. Antonelli spera ca, in urm'a acestoru dechiaratiuni, Franci'a nu se va mai tiené de pretensiunile sale.

Tours, 26. mart. Procurorulu generalu admonieza pre juriu ca se se abstien de la oriea patime. Cere aplicarea legii contra acusatulu Elu nu accepteza pre deplinu vice versiunã principelu, nice espunerea lui Fonvielle. Crede V Noir a palmuitu pre principe precum a murturisitu-o acesta Fonvielle indata dupa fapta.

Roma, 26. martiu. Contrarii infallibilitati ceru una disputa cu 10 operatori ai infallibilitati in presentia totoruru colegiloru.

Burs'a de Viena 28. Mart. 1870.

5% metall.	61.45	Londra	124.—
Imprum. nat.	71.40	Argintu	121.—
Sorti d'in 1860	97.90	Galbenu	5.85
Act. de banca	724.—	Napoleond'or	9.81
Act. inst. cred.	288.20		

Proprietariu si editoriu **ALESANDRU ROMAN**
Redactoru respund. interim. **IONU PORUTIU**